

Orustad fäktning från ms3227a

Version 1.1 *Okommenterad översättning av första delen angående Liechtenauers zettels.*

David Lindholms översättning från 2004 av Ms3227a om orustad fäktning, är inte helt enkel att ta till sig. Efter att ha studerat texten ett tag, tänkte jag att den kunde bli lättare att förstå om man gjorde det tydligt vad som var rimmad vers från Liechtenauer och vad som var skribentens kommentarer till versen. I orginaltexten löper all text utan radbyte vid rim eller nytt stycke. Istället markeras vad som är vad med olika ordalydelser som ibland går förlorade i Lindholms översättning. Samtidigt saknas ofta tydliga avskiljningar för meningar och bisatser. David Lindholm valde att bibehålla den layouten, kanske eftersom den var mer ursprunglig.

Efter att ha benat ur texten ett tag insåg jag att Lindholms översättning av verserna inte riktigt stämde överens med Engströms svenska översättning. Själva betydelsen av helt olika på en del punkter även om det handlade om engelska respektive svenska. Det gjorde att jag lyfte in Engströms svenska översättning där det gick, och kompletterade själv de rader som saknades, av de rimmade verserna. Under arbetets gång tipsade Roger mig om Thomas Stoeppler's engelska översättning av Ms3227a och jag valde att helt frikoppla Lindholms översättning från de här arbetet. Istället har jag försökt att tolka orginaltexten efter bästa förmåga och kollat i Stoepplers text i de fall jag varit osäker.

Intressant nog innehåller ms3227a väldigt mycked unik rimmad vers som helt uteslutits eller gått förlorad då Ringeck senare skrev ner sina "Glosa". Ms3227a är det enda manuskript där dessa rader finns återgivna. Eftersom just versen är smått obegriplig, även i sin översatta form, har jag valt att lägga orginaltexten sida vid sida om översättningen. Jag skulle önska att läsaren även tar till sig versen på orginalspråk och försöker använda den som den minneshjälp för teknikerna som jag tror att den ursprungligen var menad.

Till skillnad från Engström har jag valt att inte översätta de begrepp som textförfattaren skrivit är centrala för Liechtenauers lära, däremot har jag valt den stavning som återges på Wiktenauer för att det skall vara lättare att hänga med. Orginaltexten har exempelvis tio olika stavningar på Shaitlerhau. Däremot har jag översatt "vier leger" till det mer raka "fyra lägen" istället för "fyra garder". Begreppet "gard" kommer från den italiensk-franska värjfäktningen och deras koncept tror jag ligger ganska långt ifrån det Liechtenauer hade för avsikt att beskriva. Uttrycket "gard" kan därför ge en felaktig association.

Jag är långt ifrån någon expert på tyska, jag kan inte tala det alls. Men jag hoppas ändå att det här arbetet skall vara någorlunda berikande för läsaren. Men framför allt hoppas jag att någon mer kunnig än jag tar över och reviderar texten så att vi får en ännu bättre översättning i framtiden.

13V

Om Liechtenauers
fäktkonst

Här börjar Mäster Liechtenauers fäktkonst med svärdet, till fots och till häst, orustad och med rustning. Och före allt annat skall du veta och förstå att den enda svärdskonsten utformades och uttänktes för flera hundra år sedan. Och denna är grunden och kärnan till all fäktkonst och mäster Liechtenauer begrepp och bemästrade den fullständigt. Inte för att han själv tänkt ut och utformat vad som här är beskrivet, utan för att han reste runt i flera länder för att söka och lära sig den rätta och sanna konsten.

Och konsten är helt tillförlitlig och rättfärdig och går den allra kortaste och närmsta vägen, rakt och rätt, när man hugger eller stöter. Som om man fäst en tråd eller ett snöre vid sin spets eller sin svärdsegg, och denna leder från spetsen, eller eggen, till en blotta.

14R

Vad Liechtenauers
konst inte är.

för hugget, eller stöten, går den går den allra närmsta och kortaste vägen som man möjligen kan. För i den rättfärdiga fäktningen gör man inga dåliga, vidlyftiga parader eller fäktas yvigt. med vilken man saktar ner och fördröjer sig.

Så som många skrävlarare viftar och säger att de själva tänkt ut, och menar att deras konst förbättras varje dag. Men jag skulle gärna se någon som kunde komma på en ny fäktning eller ett hugg som inte kommer från Liechtenauers konst. Detta för att de ofta förvandlar en teknik och förändrar den och ger den ett nytt namn. Varje sådan teknik med deras egna parader och yviga fäktning, är det ofta tillräckligt med ett hugg där de istället använder två eller tre rörelser, för att imponera på de oförståndiga och få deras hyllningar.

Med sina dåliga parader och yviga fäktning försöker de skrämmas, men yviga och långa hugg som de för långsamt och provande

---

14V

som missar och blottar dem själva. De håller sig inte inom korrekt avstånd i sin fäktning, och har inget med riktig kamp att göra, utan endast inom sin fäkningskola där alla känner varandra väl.

Medan i riktig fäkting gör man snabba attacker och går rakt på som om man var sammankopplad med ett snöre eller varje separat del var exakt

uppmätt eller uppvägd. När du skall hugga eller stöta mot någon framför dig, så hjälper inga hugg eller stötar vid sidan eller bakom dig, ändå vill den yviga fäktaren hugga så, med förväntat resultat. Med dessa fördröjer de sig själva och förlorar sina chanser. Istället måste du slå direkt och rakt mot motståndarens huvud eller kropp den kortaste och närmsta vägen.

När du är inom räckhåll skall du snabbt göra en attack, istället för fyra eller sex med vilka man istället förlorar sina möjligheter och istället ger dem till motståndaren. *Vorschlag* (första slaget) är en stor fördel i din fäktning, som du också här kommer att höra i texten.

Liechtenauer säger uttryckligen att endast fem hugg med olika tekniker skall du använda i verklig fäktning, vilket du kommer att lära dig nedan.

15R

Inledande råd och
hur du håller
svärdet

Verklig konst är enkel och rak och går den allra kortaste och närmsta sättet som möjligen går och lämnar alla bländverk och nya konster från skrävlare som grundar sig i deras egna påhitt.

Märk och förstå också att man egentligen inte kan beskriva fäktning lika tydligt som man kan berätta och visa med handen. Så använd din inlevelseförmåga så du får ut mer av träningen, om du i sparring tänkter att du var i verklig kamp. Som övning är bättre än konsten, för övning gör väl utan konsten medan konsten inte ger något utan övning.

Och vet också att en god fäktare före allt annat känner sitt svärd och kan föra det säkert och håller det med båda händer mellan hjalt och knapp. Man håller svärdet säkrare så än när man håller en hand över knappen. Och hugget blir hårdare och säkrare också. När knappen trycks uppåt och svänger sig mot slaget, så blir slaget hårdare. Om man för svärdet ihop med knappen i slaget så blir hugget inte lika starkt och väl utfört. Ett korrekt svärd är som en balansvåg. Om klingan är stor och tung så måste knappen vara tung för att balansera upp, som en våg.

15V

Hur du rör dig

Vet också att när man fäktas mot någon så skall man vara väl medveten om hur den andre rör sig, och väga upp om denne går bakåt eller framåt och röra sig efter denne. Sparsamt och tight, snabbt och säkert och med gott mod och god vetskap eller gott förnuft skall fäktaren förflytta sig och utan fruktan, som man hädanefter kommer att höra. Du skall också

ha rätt avstånd i din fäktning som sig bör och du skall inte ta så långa kliv att du har svårt att ta ett andra steg både bakåt eller framåt efter behov. Ofta passar sig två korta steg bättre än ett långt. Ibland passar sig ett utfall med korta steg bäst och ibland måste man ta ett stort kliv eller ett språng. Och vad den skickliga vill försöka göra, i sparring och i kamp, skall förvirra och lura ögat så att motståndaren inte märker vad han egentligen tänker göra.

16R

Vad du skall sikta mot

Och när han kommer inom ditt avstånd, så tänker han också att din axel är väl inom räckhåll. Då skall du vara säker i utväxlingen och vara snabb mot huvudet eller mot kroppen. Oavsett om du träffar eller missar så vinner du ändå *vorschlag* och låter inte någonting komma mot dig. Vilket du kommer få höra mer om i den allmänna läran.

Du skall hellre söka de övre blottorna än de undre, och gå över hjaltet och vara snabb och säker i varje hugg eller stöt, för man når motståndaren bättre över hjaltet än under. Man är också säkrare i all sin fäktning och en övre träff är mycket bättre än en undre, men det händer också ofta att du har närmre till de nedre blottorna och bör därför söka dem. Vet också att man hellre skall komma från höger sida med sina tekniker. I fäktning och brottning gör du så här istället för att gå rakt på. Och den som känner till dessa tekniker och använder dem väl, han är ingen dålig fäktare.

16V

Om mental förberedelse

Vet också när man fäktas på riktigt, så skall man ha en teknik redo i åtanke, vilken man vill, och se den fullständigt korrekt utförd inför sin inre syn och när någon kommer inom räckhåll så skall man kunna säga: "Det här är tänker jag göra." Så skall du få framgång med Guds hjälp, och så skall man inte misslyckas med det man när man hårt och säkert hugger sitt *vorschlag*, vilket vi kommer höra mer om senare.

17R

Vers av okänt ursprung

*Czu allem fechten
gehört dy hölfe gotes von rechte
Gerader leip vnd gesvnder
eyn gancz vertik swert pesudñ
Vor noch swach sterke
yndes das wort mete czu merke*

Till all fäktare tillhör
Guds hjälp, den rättsmätige.
En rät och sund kropp,
ett intakt och välgjort svärd.
Vor, nach, svag, stark.
Indes Detta ord måste måste du märka

*Hewe stiche snete drücke
 leger schütze stöße fülen czücke
 Winden vnd hege
 rücken striche sprönge greiffen range
 Rischeit vnd kunheit
 vorsichtikeit list vnd klugheit
 Masse vörborgenheit
 vernuft vorbetrachtunge fetikeit
 Vbunge vnd guter mut
 motus gelenkheit schrete gut
 In den seben versen da
 sint dir fudament pñcipia
 Vnd ptinecia
 benumet vnd dy gancze mateia
 Aller kunst des fechten
 das saltu betrachten rechte
 Als du auch eigentlich
 hernoher vnd sönderlich
 wirst hore ader lesen
 itzlichs noch seynem wezen
 ffechter des nym war
 zo wirt dir beukst bekant dy kust dy
 kunst gar
 Of dem gancze swerte
 vnd manch gut weidelich geverte*

Hugg, stick, skär tryck
 Läge, parad, stöt, *fuhle*, ryck.
Winden och *Hengen*
 Ryck, svep, språng, grepp, brottning
 Vishet och djärvhet
 Försiktighet, list och klokheth
 räckvidd, doldhet
 Förnuft, förutseende, skicklighet
 Övning och gott mod.
 Rörelse, smidighet, bra fotarbete
 I dessa gedigna verser
 ligger de fundamentala principerna
 Och relevanta
 definitioner om hela ämnet
 fäktkonst
 Du bör noga observera
 Som ni också faktiskt
 härefter och särskilt
 kommer att höra och läsa
 i varje versrad nedan
 Fäktare gör så här
 så lär du känna konsten

 med hela svärdet
 och många goda tekniker

17V

*Motus das worte schone
 ist des fechtens eyn hort vnd krone
 der gancze matiaz
 des fechtens mit aller pertineciã
 Vnd der artikeln gar
 des fundamentes dy var
 Mit name sint genant
 vnd werden dir hernoher bas bekant
 Wy deñe eyñ nur ficht
 zo sey her mit den wol bericht
 Vnd sey stetz i motu
 vnd nicht veyer wen her nit
 An hebt czu fechte
 zo treibe her mit rechte
 Vmer in vnd endlich
 eyns noch dem andñ künlich

 In eyne rawsche stete
 an vnderlos imediate
 Das iener nicht kome
 czu slage des nympt deser frome*

Motus(rörelse) detta sköna ord
 är fäktningens hjärta och krona
 Och hela ämnet
 om fäktning med alla dess principer
 och verserna gör
 grunden till denna
 Med namn benämnt
 och blir dig härmed bekant
 När någon fäktas
 skall han med dessa väl berikas
 och hålla sig i *motus*(rörelse)
 Och tveka inte när du
 börjar fäktas mot någon
 Så gå på säkert
 med hög fart
 skickligt den ena attacken efter den
 andra.
 i en konstant rörelse.
 utan att bryta
 Så att han inte kommer
 åt att slå. Det tar bort hans viljekraft

<i>Vnd iener schaden</i>	och skadar honom
<i>wen her nicht ungeslage</i>	när han inte kan slå undan
<i>Von desem kome mag</i>	När det kommer till detta,
<i>tut nur deser noch dem rat</i>	den som följer dessa råd
<i>Vnd noch der leren</i>	och följer läran
<i>dy itczunt ist geschreben</i>	som här står beskriven
<i>So sag ich vorwar</i>	Sannerligen säger jag dig
<i>sich schützt iener nicht ane var</i>	ingen försvarar sig helt utan fara
<i>Hastu vornome</i>	Om du har förstått detta,
<i>czu slage mag her mit nichte komen</i>	Kan han inte komma åt att slå

Märk här att "*freques motus*" (Konstant rörelse) är början mitten och slutet av all fäktning enligt denna konst och lära. Och att du i en rörelse börjar, går in och avslutar. utan att bryta eller göra som en yvig fäktare skulle gjort eller lämna över till motståndaren att slå. Detta är betydelsen av de två orden "*vor* och "*nach*" det är *vorschlag* och *nachschlag*¹

18R

Liechtenauers vers

**Detta är det allmänna förordet till den orustade striden till fots.
Märk väl:**

<i>JVng Ritter lere</i>	Unge riddare, lär
<i>got lip haben frawen io ere</i>	att älska gud och håll kvinnan i ära
<i>So wechst dein ere</i>	så växer din ära.
<i>Vebe ritterschaft vnd lere</i>	Öva ridderskap och lär
<i>Kunst dy dich czyret</i>	konst som upphöjer dig,
<i>vnd in krigen sere hofiret</i>	och i kampen till ära smickrar dig.
<i>Ringes gut fesser</i>	Brottas väl, fatta
<i>glefney sper swert vnde messer</i>	lans, spjut svärd och messer
<i>Menlich bederben</i>	bruka manligt.
<i>vnde in andñ henden vorterben</i>	och gör dem obrukbara i andras händer
	Hugg in hårt där!
<i>Haw dreyn vnd hort dar</i>	Storma fram, Träffa eller missa;
<i>rawsche hin trif ader la varn</i>	De erfarna hatar den
<i>Das in dy weisen hassen</i>	som söker tränga dem.
<i>dy man siet preisen</i>	Detta skall du förstå:
<i>Dor auf dich zoße</i>	all konst har längd och mått.
<i>alle ding haben limpflenge vnde moße</i>	Och vad du försöker
<i>Vnd was du trei wilt treiben</i>	skall du bli vid gott förstånd
<i>by guter vornuft saltu bleiben</i>	i verklig kamp eller i sparring
<i>Czu ernst ader czu schimpf</i>	ha fridsamt mod med försiktighet
<i>habe frölichen mut mit limpff</i>	Så må du akta
<i>So magstu achten</i>	Och med gott mod betrakta
<i>vnd mit gutem mute betrachten</i>	vad du skall göra
<i>Was du salt füren</i>	och hur du skall föra dig

¹ Här saknas en bit av översättningen eftersom originaltexten är svår att tyda.

*vnd keyn im dich rüren
Wen guter mut mit kraft
macht eyns wedersache czagehaft
Dornoch dich richte
gib keynem forteil mit ichte
Tumkunheit meide
vier ader sechs nicht vortreibe
Mit deynem übermut
bis sitik das ist dir gut
Der ist eyn küner man
der synen gleichen tar bestan
Is ist nicht schande
vier ader sechze flien von hande*

Gott mod med kraft
gör din motståndare vek
Rätta dig efter detta.
Ge inte några fördelar, för ingenting.
Skydda dig från dumdristighet
Pröva inte fyra eller sex
med ditt övermod
Var försiktig, det är gott för dig
Den är en modig man
som bekämpar sina svagheter
Det är inte skamfullt
att fly vid fyra eller sex vid handen

18V

Detta är den allmänna läran om svärdet

*Wiltu kunst schawen
sich link gen vnd recht mete hawen*

*Vnd link mit rechten
is das du stark gerest fechten
Wer noch get hewen
der darfsich kunst kleyne frewen
haw nu was du wilt
keyn wechsler kawm an dich schild*

*Haw nicht czu swerte
Zonder stets der bloße warte
Czu koppe czu leibe
dy czecken do nicht vormeide
Mit ganzem leiben
ficht was du stark gerest treiben
Höer was do slecht ist
ficht nicht oben link zo du recht pist*

*Vnd ob du link pist
ym rechten auch sere hinkest
So vicht io liber
von oben recht linkischen nider
Vor noch dy czwey dink
syn allen kunsten eyn orsprink
Swach vnde sterke
Indes das wort mete merke
So machstu lere
Mit vnd erb kunst vnd erbeit dich weren
Irschrikstu gerne
key fechte nymer lerne
Kunheit vnd rischeit*

Vill du skåda skicklighet,
Se till att vänster gå, och höger med
huggen
Och vänster med höger,
om du vill fäktas kraftfullt.
Den som går efter huggen
kan föga glädjas åt sin skicklighet
Hugg nära inpå, gör vad du vill
så kommer ingen växling genom ditt
försvar
Hugg inte mot svärdet
invänta istället blottorna
Mot huvudet, mot kroppen
avstå inte från snabba attacker.
Fäktas med hela kroppen
om du vill göra det kraftfullt.
Hör vad som är dåligt,
fäktas inte från övre vänster om du är
högerhänt
och om du är vänsterhänt,
är du till höger också helt lam.
Så fäktas bättre
från övre höger, nedåt vänster
"Vor" och "Nach", dessa två ting,
är all skicklighets urprung.
"Svag" och "stark",
"Indes" – märk väl det ordet.
Så kan du lära
att med skicklighet arbeta och värja dig.
Är du lättskrämd
lär dig aldrig någonsin någon fäktning
Kunskap och förmåga

<i>vorsichtikeit list vnd klugheit</i>	Försiktighet, list och klokhet
<i>Vornuft verborgeheit</i>	Förnuft, hemlighetsfullhet
<i>moße bevorbetrachtuge hobsheit fetikeit</i>	Räckvidd, förutseende ??
<i>Wil fechten haben</i>	Skall fäktaren ha
<i>vnd frölichs gemüte tragen</i>	och med gott mod söka.

Förklaring (Allmänna råd att följa)

Märk och förstå från början att spetsen på svärdet är dess centrum, dess mitt och dess kärna varifrån alla tekniker utgår och mer därtill. Så är också *hengen* och *winden* dess (teknikernas) början, dess omfång och dess kärna.

19R

utifrån detta kommer många goda fäkttekniker som har utformats så en fäktare som hugger precis med spetsen eller stöter inte alltid kan räkna med att träffa. Utan en teknik är en kombination av hugg, stötar och skär. med steg in eller steg från, eller språng, som man kan träffa med.

Om någon skjutit fram sin spets för långt med en stöt eller ett språng, kan åter samla sig och med *Winden* eller genom ett steg tillbaka. Så att man åter kan använda riktiga tekniker i sin fäktning. Och härifrån gå med nya hugg, stötar eller skär enligt Liechtenauers konst som kommer från alla tekniker och principer ur fäktkonsten, hugg, stötar och skär. Som du senare kommer att får höra, hur en teknik och princip kommer ur den andra. Och hur de kan användas den ena efter den andra. Om den ena skulle bli blockerad, så får man framgång och träffar med den andra.

För det andra skall du veta och förstå att ingenting på svärdet är påhittat och utformat i onödan. En fäktare skall använda spetsen båda eggarna, hjaltet och pommeln. Var och en av dessa delar har sina speciella egenskaper och

19V

syften i fäktkonsten. Och hur du övar och finner dessa, kommer du härmed få se och höra.

Märk också och förstå att när han säger "*Vill du skåda skicklighet...*", menar han att en skicklig fäktare skall sätta sin vänstra fot främst och gå med ett hugg mot motståndarens högra sida. Med uppriktiga hugg, just så länge som som denne ser var man kan träffa och väl nå in på honom med ett kliv.

Och med "*om du vill fäktas kraftfullt...*" menas att du skall gå mot dennes vänstra sida och fäktas med hela kroppen och med all styrka mot huvudet och mot kroppen där du kan träffa och aldrig mot svärdet. Istället skall du gå på som om han inte hade något svärd eller att du inte såg det. Och skall inte bara peta på eller vidröra din motståndare utan arbeta kraftfullt i bindningarna så att denne inte kommer åt att slå.

Dessutom menas det att man inte skall följa efter hugget eller gå efter det. Utan istället å något runt ut åt kanten så att du når dennes sida varifrån du når denne enklare och kommer åt med ett hugg eller stöt. Så att man inte kan enkelt kan avleda attacken och skydda sig med *durchwechsel* eller andra tekniker, utan hugget eller stöten riktas direkt mot motståndaren och dennes blottor, mot huvudet eller mot kroppen, med ett steg runt åt sidan och framåt.

20R

Märk också och förstå att när han säger: *Vor och Nach, dessa två ting etc* Menar han de fem orden: *Vor, Nach, svag, stark och Indes*. Och i dessa ord ligger hela Liechtenauers konst och är grunden och kärnan till all fäktning till fots eller till häst, orustad eller rustad.

Med ordet "*Vor*" menas att varje god fäktare alltid skall ha och vinna *vorschlag*. Träffa eller missa. Liechtenauer säger: *Hugg in hårt där! Storma fram, Träffa eller missa*. Då menar han att när motståndaren närmar sig skall man attackera denne så fort som man känner att man når med ett kliv eller språng, utan tvekan, mot den blotta man tycker sig kunna nå bäst gärna mot huvudet eller kroppen. skickligt, utan tvekan, där man säkrast kan träffa. Så skall ett *vorschlag* vinnas oavsett om du lyckas träffa eller inte. och med säkra steg försäkra dig om rätt avstånd så att du inte kliver för långt eller för kort.

Så även om du träffar med ditt *vorschlag* så följ upp med fler attacker. Om denne parerar ditt *vorschlag* och trycker undan ditt hugg eller din stöt, så skall du veta att, med svärden fortfarande i kontakt med varandra, från blottan som var avsedd, att alltid lägga märke till, och *fuhlen*,

---

20V

om denne i sin avledning är vek eller hård, svag eller stark, i skyddet med sitt svärd. Om man nu känner ett denne i sin handling är stark och hård, så *indes*, direkt i den stund, då man inser och känner (*Fuhlen*)

detta. så skall man direkt, men ändå skydda sig själv, bli vek och svag, och tvärtom.

För att bli säker på att din motståndare inte kommer åt att slå så skall du göra ett *nachschlag*, med det menas att du slår igen medan din motståndare fortfarande skyddar sig emot ditt *vorschlag*, med hugg eller stöt eller andra tekniker, och gå snabbt mot dennes blottor. Också att du går nära din motståndare och ständigt är i rörelse så att denne blir förvirrad och bortkommen. Om någon behöver skydda sig och kommit till det att denne måste försvara sig mot attacker, utgör själv inget hot. Om någon behöver försvara sig och behöver tänka på de attacker som riktas mot denne. den är alltid i större fara. Och detta gör det svårt för denne att återta initiativet för att själv komma åt att attackera. Dörför säger Liechtenauer:

*Sannerligen säger jag dig:
ingen försvarar sig helt utan fara
Om du har förstått detta,
kan han knappast komma till slags*

Om dessa fem ord inte följs, varpå denna lära och all annan fäktning baseras. Därför kan ofta en stursk bonde besegra en mästare genom att vinna *vorschlag*.

21R

Därför menas med order *vor* såsom det sagts innan att man med ett bra *vorschlag* eller med ett första slag, säkert och utan fruktan, snabbt och kvickt mot blottan mot huvudet eller kroppen träffa eller missa. Så att man hugger på ett sätt att man skrämmer och lamslår denne så att denne inte vet hur man skall göra

Det är även sagt att man skall slå *nachschlag* innan denne återhämtar sig Med detta menas också att du skall arbeta på ett sätt att denne hela tiden är upptagen med att skydda och försvara sig så att denne inte själv kommer åt att attackera. Om denna försvarar sig mot första slaget eller *vorschlag* så skall du omedelbart gå vidare med *nachschlag*, exempelvis genom att rusa in med knoppen eller gå i i *zwerhau* vilket alltid är bra.

Annars kan du kasta fram svärdet i ett *zwerhau* och därifrån gå direkt in i andra tekniker. Vilket du skall utföra väl innan denne kan påbörja sin attack. Och du kommer att höra hur du går direkt från en teknik till en annan så att denne inte kan slå tillbaka. Detta skall ske i en tanke och i

ett slag om det är möjligt. *Vorschlag* och *Nachschlag* skall ske snabbt efter varandra i en enhet.

Om denne parerar ditt *Vorschlag* så måste denne gå mot ditt svärd och om denne är lite långsam och prövande så måste denne bli kvar i bindningen. Så skall du mot denne använda *winden* och bara känna och *fühlen* Om denne drar sig undan från ditt svärd eller inte. Om någon drar undan efter att ni stått i en bindning, och med spetsen riktad mot varandras blottor skall man direkt följa och gå på med hugg eller stötar

---

21V

med sitt undandragande så skall man följa motståndaren med spetsen, med en välriktad stöt mot bröstet, eller rakt framåt där du kan träffa honom den kortaste och närmsta vägen, så att denne inte kan lämna bindningen utan att ta skada.

Detta eftersom en av er är alltid närmre att följa efter, med sin spets utefter svärdet mot den allra kortaste och närmsta blottan, än den andre som i sitt undandragande försöker sig på ett förnyat och mer yvigt hugg eller stöt mot dig. Det är alltid snabbare att göra ett *nachschlag*, eller efterstöt, än att göra den första attacken. Och detta menar Liechtenauer med ordet *nach*.

När man har huggit sitt *vorschlag* så skall man omedelbart i samma attack göra *nachschlag*, och hela tiden gå på och vara i rörelse, och hela tiden försöka med den ena efter den andra. Om den första missar så träffar den andra, tredje eller fjärde. Utan att man lämnar utrymme för motståndaren att slå. Ingen har så stor fördel i fäktning som den går efter dessa fem ord.

Men om denne blir kvar i bindningen och ligger kvar mot svärdet som skydd utan att ha gjort *nachschlag* - så skall man göra *winden* och stanna i bindningen och bara känna och *fühlen*, om han är svag eller stark mot svärdet. Om man nu märker och *fühlen* att denne är stark, hård och styv emot svärdet. och endast ämnar att pressa emot svärdet, Så skall man möta denne med att vara svag och vek och helt ge upp sin styrka, och följa dennes press med sitt svärd. För att sedan

---

22R

snabbt dra undan och åtsidan sitt svärd och snabbt gå emot, och inte missa blottorna, mot huvudet eller mot kroppen med hugg, stötar eller skär, vad som är närmast och enklast att nå.

För att ju hårdare en motståndare trycker med sitt svärd mot någon som är svag eller vek och låter sitt svärd tryckas med när någon pressar, ju längre ifrån hamnar svärdet så denne lämnas blottad. Så kan man lättare träffa den andre som behöver längre väg för att göra sitt hugg eller stöt. Men om denne istället är svag och vek emot svärdet och du märker och känner detta. Så skall du istället gå starkt emot svärdet och du skall rusa på och gå kraftfullt emot svärdet och gå mot en blotta som är lättast att komma åt. Precis som om ett snöre eller lina var fäst emot din spets mot närmsta öppning som du ser.

Om någon är vaksam att den andre gör sig svag och låter sig avledas, och förstår att det kommer något mot denne och istället kraftfullt avleder och blockerar stöten som kommer. Så skall man bli man bli svag och vek igen och och glida undan med svärdet och istället snabbt söka blottan med hugg, stöt eller skär efter vad som passar.

Och det var detta Liechtenauer menade med orden *weich* och *herte* (vek och hård) och det kommer från auktoriterna.

22V

Så som Aristoteles skriver: *pyarmenias Oppoita iuxta se poita mg elucescut vel oppoita cui aut* (Motsatsen skiner starkare då den placeras bredvid varandra än mitt emot) Svag emot stark, hård emot vek och vice versa. Om det endast skulle vara stark emot stark så skulle den starkaste alltid vinna. Därför är Liechtenauers fäktning den riktiga och rätta konsten då den svagare kan segra med sin konst och sin list. på samma sätt som en starkare kan med sin styrka, annars vore det ingen konst. Därför skall en fäktare lära sig *fühlen* väl. Som Liechtenauer säger:

*Führen dig lär.
"Indes" är ett ord som skarpt skär.*

För när du ligger i bindning och nu känner väl om denne är svag eller stark emot svärdet *indes* eller medan, så skall du veta exakt vad du skall göra emot denne. Och enligt denna lära och konst kan denne inte dra undan sitt svärd utan att skadas. Liechtenauer säger:

Slå när denne rycker

när denne drar sig undan.

Så, enligt denna läran, så förstår du att du skall vinna och ha *vorschlag* och så fort som du får den så skall du i en rörelse omedelbart utan att bryta *nachschlag* det är det andra , det tredje eller det fjärde hugget eller stöten. så att denne aldrig kommer åt att slå.

Om du kommer i bindning så var säker i din fuhlen som det beskrivits tidigare för grunden i all fäktning är att du alltid är i rörelse. utan att vänta eller tveka. Och vad du nu påbörjar och försöker så ha rätt avstånd och kontroll. När du vinner *vorschlag* så var inte så ivrig och förhastad att du inte har tillräcklig kontroll för att kunna få in ett *nachschlag*. Därför sade Liechtenauer:

*Detta skall du förstå-
all konst har längd och mått.*

Och ha detta alltid i åtanke i ditt fotarbete och vid alla andra tekniker och fäktprinciper.

23R

uppräknig av
tekniker

Här är texten där de fem huggen och andra tekniker namnges

*FVnf hewe lere
von der rechten hant were dy were
Cornhaw krump twere
hat schiler mit scheidelere
Alber vorsatz
nochreist überlawft hewe letz*

*Durchwechselt czukt
Durchlawft abesneit hende drukt*

*Henge wind mit blößen
slag vach strich stich mit stößen:*

Fem hugg lär
från högra handen.
*Zornhau, Krumphau, Zwerch,
Schiller, med Schaitler*
bryt *Alber*
Nachreissen (gå efter) *Überlauffen*(gå
över) hugg till sist
Durchvechsel (växla igenom), ryck,
Durchlauffen(rusa igenom),
Abschneiden(avskärning),
Hendetruck(handtryck)
Hengen, Winden, med blottor,
slag hugg, fånga, svep och stick med
stötar

Zornhau

Detta handlar om *Zornhau*

*DEr dir oberhawet
czornhaw ort deme drewet
Wirt her is gewar
nym is oben ab ane vaer*

Den som hugger från ovan,
zornhau hotar honom med spetsen
Märker han detta,
så tag bort ovan utan fara

*Pis sterker weder
Wint stich siet her is nym is neder*

*Das eben merke
hewe stiche leger weich ader herte
Indes vnd vor noch
ane hurt deme krige sey nicht goch
wes der krig remet
oben neden wirt her beschemet
In allen winden
hewe stiche snete lere finden
Auch saltu mete
prüfen hewe stiche ader snete
In allen treffen
den meistern wiltu sie effen
Haw nicht czum swerte
zonder stets der blößen warte
Czu koppe czu leibe
wiltu an schaden bleyben
du trefts ader velest
zo trachte das du der blossen remest
In aller lere
den ort keyn den blößen kere
Wer weite vme hewet
d wt oft sere bescheme
Off das aller neste
brege hewe stiche dar gew
Vnd salt auch io schreite
eyme czu der rechte seiten
ader iagens begyñen*

Bli starkare emot
och stöt! Om han märker det, tag det
nedan.
Märk att öva detta:
hugg, stöt, lägen - mjukt eller hårt.
Indes och *Vor*, *Nach* utan brådska. Sök
dig inte in i närstrid förhastat.
Den som siktar på närstrid
ovan, blir utskämd nedan.
I alla *winden*
lär att finna hugg stöt och skär
Du skall också med
pröva hugg, stöt eller skär
i alla kamper
om du vill narra mästarna.
Hugg inte mot svärdet
invänta istället blottorna
Mot huvudet, mot kroppen
Vill du förbli oskadd
om du träffar eller missar
Så sök alltid efter blottan.
I alla tekniker
rikta spetsen mot blottan
Den som hugger yvig
blir ofta förlöjligad
Sikta mot den allra närmsta
med hugg och stöt
Och du skall också kliva mot honom
på högra sidan
eller ?

Förklaring

Lägg märke till Lichtenauer. Ett *oberhau*(hugg ovanifrån) från axeln heter *zornhau*. För varje man som är ilsken och vred är

---

23V

inget hugg så effektivt som ett *oberhau* från axeln mot motståndaren
Därför menade Liechtenau att när någon hugger mot dig med ett
oberhau skall du möta dennes hugg med ett *zornhau*. Du skall också
kasta fram din spets. Om denne trycker undan din spets så tryck upp ditt
svärd från dennes klinga och över till andra sidan av dennes svärd. Om
han försvarar sig mot detta, Så bli hård och stark med svärdet och *winda*
och stöt snabbt och säkert. Om han försvarar sig mot din stöt så hugg
kraftigt under så att du träffar benen. Fortsätt så oavbrutet och prova
den ena efter den andra så att denne inte kommer åt att slå.

Och orden som beskrivits tidigare: *Vor, Nach, Indes* svag och stark och hugg, stötar och skär. Ha dem alltid i åtanke och glöm dem aldrig i din fäktning.

Du skall inte heller ha för bråttom in i *krieg* för om du siktar högt och missar, så blir du träffad nedan. Och så som du kommer att höra hur du gör den ena attacken efter den andra, enligt den rätta konsten med dess speciella hugg, stötar och skär. Och skall inte hugga mot dennes svärd utan direkt mot denne, mot huvudet och mot kroppen vad som passar bäst.

Du skall också förstå vad som står i första versen. Ett *zornhau* ovanifrån hotar motståndaren med spetsen. Följ nu denna lära och håll dig ständigt i rörelse oavsett om du träffar eller inte så han inte kommer åt att slå. Och kliv ordentligt ut åt sidan med hugget.

Förstå också det finns bara två hugg som alla andra hugg kommer ifrån även om de benämns annorlunda

---

24R

och dessa är *Oberhau* och *Unterhau* från båda sidor vilka är de huvudsakliga huggen och grunden till alla andra hugg. Och dessa, i sin tur, grundas på och utgår från spetsen på svärdet. Detta är kärnan och centrum till alla andra tekniker. Så som det blivit väl beskrivit tidigare Utifrån huggen kommer de fyra *vorsetzen* på båda sidor och med dessa kan alla hugg, stötar eller lägen sättas emot eller brytas och ur dessa kommer de fyra *hengen* och det skapar skapar skön konst. Som ni kommer höra mer om.

Och hur du än fäktar så rikta alltid spetsen mot motståndarens ansikte eller mot dennes bröst. Så måste man alltid vara noga med att att du inte rör dig före denne. Och om det blir så att din motståndare vinner *vorschlag* så skall man säkert och snabbt värja sig och så fort man värjt sig skall man snabbt återta initiativet och åter rikta spetsen mot bröstet som du hädanefter kommer att höra om. Och spetsen skall, så snart man binder mot svärdet, alltid vara inom en halv elle (inom 30 cm) från motståndarens bröst eller ansikte.

Och du skall alltid vara beredd på att ta bort för nästa öppning och inte för yvigt så att motståndaren inte komma in framför dig, vilket med säkerhet kommer inträffa om motståndaren går framåt. och inte tvekar går för långt ut eller för sakta.

24V

(Blank sida)

25R

Detta handlar om de fyra blottorna

*Vier blößen wisse
remen zo slestu gewisse
An alle var
an zweifel wy her gebar*

Lär dig fyra blottor,
sikta så träffar du med säkerhet,
utom all fara;
utan tvivel, vad han än gör

Förklaring

Märk här att Liechtenauer delar en människa i fyra delar. Man drar en linje från skalpen längs mitten av kroppen och rakt ner mellan benen. Och den andra linjen går tvärs över kroppen i höjd med bältet. Så blir det fyra fjärdedelar, en höger och en vänster över bältet och likaså under bältet. Och dessa blir de fyra blottorna och alla har de sina specifika tekniker. Sikta inte mot svärdet utan gå istället alltid mot blottorna

Om de fyra blottorna och hur man bryter dem.

*Wiltu dich rechen
vier blößen kustlichen brechen
Oben duplire
do nedem rechte mutire
Ich sage vorware
sich schötzt keyn man ane vare
Hastu vornomen
czu slage mag her kleyne komen*

Vill finna vedergällning,
skickligt bryta upp de fyra blottorna:
Dupplieren ovan,
nedan *Mutieren* korrekt
Sannerligen säger jag dig:
ingen försvarar sig helt utan fara
Om du har förstått detta,
kan han knappast komma till slags

Krumphau

Detta handlar om *krumphau*

*Krump auf behende
wirf deynen ort auf dy hende
krump wer wol setczet
mit schreten vil hewe letczet*

Haw krup czu flechen

Hugg flinkt *krumphau*,
kasta spetsen på händerna
Den som använder *krumphau* väl
med steg, han kommer att hämma
hugg.
Hugg krumt mot flatsidan

*den meistern wiltu sie swechen
Wen is klitzt oben
stant abe das wil ich loben
Krump nicht kurz hawe
durchwechsel do mete schawe
Krup wer dich irret
der edele krig den vor virret
Das her nicht vorwar
weis wo her sye ane var*

på mästarna, om du vill försvaga dem.
När det klirrar ovan
så stå tillbaka, det skall jag berömma.
Krumma inte, hugg kort,
skåda därmed *durchwechsel*.
Krummar den som förstör för dig;
det ädla kriget förvirrar honom,
så att han i sanning
inte vet var han skall vara utan fara

Förklaring

Märk och förstå att *Krumphau* är ett *oberhau* med ett krökt kliv väl åt ena sidan. Därför säger Liechtenauer Den som söker göra detta hugg skall kliva väl åt sidan åt sin högra hand. Så skall han hugga och kasta eller skjuta spetsen över motståndarens hjalt och mot dennes händer. Och skall slå bestämt mot dennes flatsida Och när han träffar flatsidan på svärdet, så skall han binda starkt, och trycka med bestämdhet och därifrån se var man man kan träffa motståndaren den rakaste och närmsta målet med hugg, stötar eller skär. Och skall inte hugga för kort, och inte glömma *durchwechseln* när det passar.

25V

(Blank sida)

26R

(Blank sida)

26V

Ett hugg heter *der veller* (Finten) och kommer från *krumphau* och ändå beskrivs den efter *zwerhau*. Men den bör stå före *zwerhau*. Den kommer underifrån över hjaltet, och med en stöt med spetsen precis som *krumphau*, ovanifrån och ner.

27R

*Veller wer füret
von vnden noch wonch wonsche her ri
rüret
Vorkerer twinget
durchlawfer auch mete ringet
den ellenbogen*

Den som gör en bra fint,
träffar nerifrån som han önskar
Vändaren betvingar,
Durchlauff och brottas.
Ta säkert armbågen,

*gewis nym sprink yn den wogen
Veller czwefache
trift man den snet mete mache
Czwefaches vorpas
schreit yn link vnd weze nicht las
wen alles vechte
wil rischeit habñ von rechte
Dorczu auch kunheit
vorsichtikeit list vnde klugheit*

ta ett språng mot honom i rörelsen
Finta tvåfalt
träffar man, gör därmed skäret
Fortsätt dubbelt med det,
stig in åt vänster och var inte långsam.
Eftersom all fäktning
har kvickhet från höger
Också kunskap
Försiktighet, list och klokhet

Detta handlar om Zwerhau etc

*Twere benymet
was von dem tage dar kümet
Twere mit der sterke
deyn arbeit do mete merke
Twere czu dem pfluge
czu den oxhsen herte gefuge
Was sich wol tweret
mit sprügen dem hew geferet*

Zwer tar bort
det som kommer uppifrån
Zwer med det "starka";
märk väl ditt arbete med det.
Zwer mot plogen,
och lägg till ett hårt mot oxen
Den som tvärsar bra
med språng, sätter huvudet i fara

27V

Förklaring

Märk och förstå att av alla tekniker med svärdet är inget hugg så rejält, kraftfullt, perfekt och så bra som *zwerhau*. Och den går endast på tvären mot båda sidor med båda eggarna. den bakre och den främre. mot alla blottor, undre och övre Och allt som kommer från *vom tag* det är de övre huggen eller de som kommer ovanifrån och ner bryts och försvaras samtliga. med *zwerchhau*. Den som utför detta väl eller svingar svärdet ordentligt plant mot huvudet mot vilken sida denne vill precis som om denne kom in i de övre hengen eller winden.

I *zwerhau* är flatsidan av svärdet riktad uppåt eller väl förankrad neråt medan eggarna är riktade på tvären. En mot den högra och en mot den vänstra sidan. Och *zwerhau* är bra för att fånga upp motståndarens svärd och när denne ligger i bindningen är det svårt för denne att lämna de utan att bli attackerad mot båda sidor med *zwerhau*. När man hugger *zwerhau* mot vilken sida som helst, så går ändå svärdet uppåt med omvänd hand med hjaltet framför huvudet så att det är väl skyddat och täckt. Och man skall utföra *zwerhau* med en del styrka. Och om man fäktar om ens hals så skall man kämpa enligt vad som sagts ovan.

28R

Lär att man med ett välgjort *zwerhau* kan vinna *vorschlag*, när man närmar sig varandra, så fort som man ser att man kan nå den andre med ett kliv eller språng.

Och om man blockerar med ett *zwerhau* från höger sida med bakre eggen, ovan och framför huvudet, så skall man kasta fram spetsen så att det går fram väl på tvären så att spetsen *windar* mot dennes huvud som en tvärbalk.

När man gör ett bra *zwerhau* med ett stort kliv eller språng åt sidan så kommer denne att finna det svårt att skydda sig mot eller vända bort. Och om man vunnit *vorschlag* med *zwerhau* mot ena sidan oavsett om man träffar eller missar, så skall man genast och omedelbart i en rörelse vinna *nachschlag* med *zwerhau* mot den andra sidan med främre eggen, så att denne inte kommer åt att attackera, efter vad som tidigare beskrivits

Och man skall göra *zwerhau* mot båda sidor, mot oxen och mot plogen vilket är de övre blottorna och de undre. Från ena sidan till den andra, övre och undre, kontinuerligt och i evig rörelse så att denne inte kommer åt att attackera. Om man skall hugga *zwerhau* ovan eller under så skall man kasta fram *zwerhau* med svärdet ovan och framför sitt huvud så att det är väl skyddat.

28V

Detta handlar om *Schilhau*

*Schiler in bricht
was püffel nü slet ader sticht
wer wechsel drawet
schiler dor aus in berawbet
Schil kürcht her dich an
das durchwechsel das sigt ym an
Schil czu dem orte
vnd nym den hals ane vorchte
Schil in dem öbern
hawpte hende wiltu bedöbern
Schil ken dem rechten
is daz du wol gerest vechte
den schilhaw ich preize
kupt her dar nicht czu leiz*

Schiller kontrar
det som buffeln hugger eller stöter.
Den som hotar med växling
berövas på det av *Schiller*.
Skela när han kortar mot dig,
växla igenom, mot hans ansikte.
Skela mot spetsen
och ta hans hals utan fruktan.
Skela mot huvudet ovan,
om du vill skada händerna.
Skela åt höger
Om du fäktar helt rakt.
Scheitelhau prisar jag
om den inte kommer för långsamt

Förklaring

Märk och förstå att ett *Krumphau* och *Schilhau* är ett *oberhau* från höger sida med den bakre sidan av svärdet vilket heter den falska eggen. Och precis som en skelande person kliver ut åt sidan åt ett håll, mot höger med omvänt svärd och med bakvänd hand. Och bryter så alla hugg som en buffel, vilket betyder en lantis, kan slå. Ovanifrån och ner såsom bondlurkar brukar göra. Precis som *zwerhau* bryter samma hugg, som det beskrivits tidigare

Och den som hotar med en *durchwechsel* luras av ett *shilhau*. Och man skall hugga *shilhau* och skjuta fram spetsen snabbt annars stoppar han dig med *durchwechsel*. Och man skall hugga *shilhau* och rikta spetsen på ett säkert sätt mot halsen utan att tveka.

29R

(Blank sida)

29V

*Wo man von scheidñ
swt czucken siet von in beiden
Do sal mā sterken
vnd dy schrete ebñ mete merken
Vor noch dy czwey dink
Prüfe vnd mt lere abe sprink
Volge allen treffen
den starken wiltu sy effen
Wert her so czucke
Stich wert her io czu ym rücke
Dy winden vnd hengen
lere kunstlichen dar brengen
Vnd prüfe dy ferte
ab sy sint weich aber herte
Ab her deñe stark vicht
zo bistu kustlich bericht
Vnd greiffet her weite ader lenge an
das schissen gesigt im an
Mit synem slaen harte
schützt her sich trieff ane forchte
Haw dreyn vnd hurt dar
rawsche hin trif ader la varn
Haw nicht czum swte
zonder stetzs der blössen warte
Du treffest ader velest
zo trachte das du der blössen remest*

När, svärdet från skidan
dras av båda.
Då skall man man stå stark
och gå bestämt, och alltid ha i åtanke.
Vor och *nach*, dessa två ting,
Pröva utifrån läran.
följ alla bindningar
Den starkare kommer du lura
parerar denne, så ryck
pareras detta så gå in.
Windningar och *Hengen*
Lär dig att konstfullt utföra
och känn efter attackerna
om de är veka eller hårda
om motståndaren fäktas starkt
så blir du den skickliga.
Och griper han yvigst eller långt
stöten besegrar honom.
med sina hårda hugg
du träffar utan fruktan
Hugg in hårt där! Storma fram:
Träffa eller missa;
Hugg inte mot svärdet
invänta istället blottorna
Träffar du eller missar
sikta alltid mot blottorna.

*Mit beiden henden
czu oge ort lere bregen
fficht io mt syñen
vnd allemal den vorslag gewyñe
her treffe ader vele
mit dem nochslage czu hant reme
Czu beiden seiten
czu der rechten seite mit im schreite
So magstu mit gewyñe
fechtens ader ringens begynnen*

Med båda händer
enligt läran, håll ögonen på spetsen.
Fäktas med känsla
och vinn alltid *vorschlag*
om du träffar eller missar
gå på med *nachschlag*
mot båda sidor
mot den högra sidan med ett kliv
Så kommer du segra
då du hamnar i fäktning eller
brottnig.

30R

Detta handlar om *Scheitelhau*

*Der scheidelere
deyn antlitz ist ym gefere
Mit seinem karen
der broste vaste gewaren
Was von ym kümet
dy crone das abe nymet
Sneyt durch dy krone
zo brichstu sie harte schone
Dy striche drücke
mit sneten sie abe rücke
Den scheidelhaw ich preize
küpt her dar nicht czu leize*

Läran om *Scheitelhau*
är en fara för ansiktet
Med hans vändning
mycket farlig för bröstet.
Det som kommer från honom,
tar kronan bort.
Skär genom kronan,
så bryter du snart dess skydd.
Tryck med svärdet,
med flera skär drar du dig tillbaka.
Scheitelhau prisar jag
om den inte kommer för långsamt

30V

(Blank sida)

31R

(Blank sida)

31V

(Blank sida)

32R

Lichtenauer nämner och håller endast fyra lägen. Dessa kommer från från de övre och undre *hengen* och från dessa skall man fäktas säkert.

Detta handlar om de fyra lägena

*Vier leger alleyne
do von halt vnd flewg dy gemeyne
Ochse pflug alber
vom tage nicht sy dir vemmer*

Endast fyra garder skall du använda
och lämna de allmänt kända.
"Oxe", "Plog", "Narr",
"Från ovan" skall inte vara dig
främmande

Förklaring

Han nämner här fyra lägen eller fyra positioner som han anser vara användbara. Men först av allt skall man aldrig stå i ett läge för länge. För Liechtenauer har ett talesätt:

*Det som ligger still är dött, - det som rör sig, lever fortfarande
(wer do leit der ist tot - wer sich rüret der lebt noch)*

och detta gäller lägena. Man skall hellre röra sig fritt med attacker och fäkttekniker, än att vänta i lägena

Det första läget (*Phlug*) är när man riktar spetsen mot marken eller mot sidan. Efter en parad, heter denna då *Schrankhut* eller porten.

Det andra läget (*Ochs*) är den övre *hengen* från axeln.

*Alber io bricht
was man hewt ader sticht
Mit hengen streiche
nochreizen setze gleiche*

Alber bryter
motståndarens hugg och stötar
Svep med *hengen*
Nachreissen stöter lika

Det tredje läget (*Alber*) är den undre *hengen*, med denna kan du bryta alla hugg eller stötar om du vet hur man gör.

Det fjärde läget (*vom tag*) och är detsamma som *langort*. Den görs med sträckta armar och kan inte bli träffad med hugg eller stötar så bra. Den kan också kallas "*Hengen* ovanför huvudet"

Vet också att alla lägen bryts med hugg. När man går in med ett säkert hugg, måste denna gå ur sitt läge och parera. Därför håller Liechtenauer inte lägena eller positionerna i hög aktning. Utan utan ser till att hans studenter hamnar i *vor* och utifrån det vinner *vorschlag*.

Detta handlar om de fyra *versetzen*

*Vier sint vorsetczen
dy dy leger auch sere letczen
Vorsetczen hüt dich
geschieht das auch sere müt dich*

*Ab dir vorsatz ist
vnd wy das dar komen ist
Höre was ich rate
streich abe haw snel mete drate
Setzt an vier enden
bleib droffe kere wiltu enden*

*wer wol vorsetczit
der vechte vil hewe letczit
wen yn dy hengen
kupstu mt vorsetcze behede*

Versetzen är fyra, som också hämmar lägena mycket. Akta dig för att avvärja [dåligt], sker det blir det mycket besvärligt för dig

Om du blir avvärjd och om det kommit till det, hör vad jag råder far upp, hugg snabbt med raskhet. Attackera fyra ändar, Stanna kvar därpå, om du vill lära dig att avsluta

Den som gör *vorsetzen* väl hämmar många hugg i fäktning När du kommer in i *hengen* rappt med *vorsetzen*.

Förklaring

Notera att de fyra *Vorsetzen* på båda sidor till varje sida, en övre och en undre. Och dessa öppnar upp eller bryter alla positioner eller lägen. Och när du, från ovan eller nedan avleder eller avvisar ett hugg, stöt eller skär, med ditt svärd kan detta kallas *Vorsetzen*.

Om du blir avvärjd, så lämna bindningen snabbt och hugg kvickt samtidigt som du går in. Och om du har gjort *vorsetzen* eller blockerat ett hugg eller stöt, så skall du gå in och följa dennes rörelses mot svärdet så att denne inte kan lämna bindningen. Så kan du hålla kontrollen och göra det du avsett. Ju mer du tvekar desto mer sårad kommer du bli själv.

Du skall göra *winden* bra och alltid sikta med spetsen mot bröstet så han måste akta sig En god fäktare skall också lära sig att binda mot motståndaren bra. och detta kan väl uppnås med *vorsetzen* då dessa kommer av de fyra huggen *oberhau* och *unterhau* från varje sida. Och från dessa gå in i de fyra *hengen* beroende på om denne försvarar sig underifrån eller ovanifrån så skall du gå in och komma till *hengen*. och med den främre sidan, vända bort alla hugg eller stötar, vilket görs med *vorsetzen*.

*NOchreisen lere
czwefach s ader sneit in dy were
Czwey ewsere myñe
der erbeit dornoch begyñe
Vnd prüff dy ferte
ab sye sint weich ader herte
Das fülen lere
Indes das wort sneidet sere
Reisen czwefache
den alden snet mete mache
Volge allen treffen
den starken wiltu sy effen
In aller lere
den ort key eys gesichte kere
Mit gâczem leibe
Nochreize deyn ort io da pleibe
lere auch behende
reize zo magstu wol enden*

Lär dig *Nachreisen*
tvåfalt, eller skär i försvaret.
Två yttre tagningar.
Därefter skall du börja ditt arbete.
Och pröva rörelserna,
om de är veka eller hårda
Lär dig *fühlen*.
Indes är ett ord som skär skarpt.
gör *nachreisen* dubbelt
och gör det förra hugget
Följ alla bindningar
på det starka om du vill överlista dem
I alla tekniker
rikta spetsen mot ansiktet
Gå med hela kroppen i
Nachreissen. och håll spetsen i linje.
Lär också att rappt
göra *nachreissen* så kommer det sluta
väl.

33V

Detta handlar om *Überlaufen*. Fäktare se detta

*WEr vnden remet
öberlawf den der wirt beschemet
Wen is klitzt oben
so sterke das ger ich loben
Deyn erbeit mache
ader herte drücke czwefache
Wer dich drükt neder
öberlawf in slach sere weder
Von beiden seite
öberlawf vnd merke dy sneiden*

Den som siktar nertill,
Überlaufen, så blir han utskämd.
När det klirrar ovan,
var stark: det skall jag berömma.
Gör ditt jobb
eller tryck hårt två gånger.
De som trycker ner dig
Überlauf och slå honom hårt igen.
Från båda sidor
Überlaufen och notera eggarna.

34R

Detta handlar om *Absetzen* (Föra åt sidan) Lär detta väl:

*LEre abesetzzen
hewe stiche küstlichen letzzen
Wer auf dich sticht
dyn ort trift vnd seyten bricht
Von payden seyten
trif allemal wiltu schreiten*

Lär dig *absetzen*,
hämna skickligt hugg och stötar
den som stöter mot dig
din spets träffar och hans kontras.
Från båda sidor
träffar du alltid om du tar ett steg.

*In aller lere
dey ort key eys gesichte kere*

I alla tekniker
sätt spetsen i motståndaren ansikte.

34V

Detta handlar om *Durchwechsel*

*DVrchwechsel lere
von payden seyten stich mete sere
Wer auf dich bindet
durchwechsel in schire vindet
Wen du durchwechselt hast
slach stich ader winde nicht laz

Haw nicht czu swte
durchwechsel do mete warte*

Lär dig *Durchwechsel*
på båda sidorna, skada med stötar.
Den som binder mot dig
Durchwechsel finner honom snabbt.
När du gjort *Durchwechsel*
hugg, stöt eller *winda* inte för långsamt
Hugg inte mot svärdet
Durchwechsel kan du då förvänta dig

Förklaring

Notera att *durchwechsel* går rakt mot båda sidor från ovan nedåt och underifrån om den görs snabbt. Vill du göra *durchwechsel* från din högra sida ovanifrån och ner så hugg ett *oberhau* direkt mot denne och kasta fram spetsen mot dennes vänstra sida över hjaltet så att du träffar direkt, mot luckan eller gluggen med klingan över hjaltet. Om du träffar har du vunnit. Om denne blockerar med sitt svärd och pressar undan din spets, så skall du låta din spets sjunka från samma sida under dennes svärd mot den andras sidan men inte för yvigt utan under dennes svärd så nära som du kan och därifrån skall du gå snabbt över dennes hjalt mot en god och efterlängtd stöt.

Och om du känner att du träffar så följ efter väl. Om denne går mot ena sidan, under eller över så sök den andra sidan. Om denne binder mot dig. Så ligg kvar mot dennes svärd och sök med spetsen mot dennes blotta med *durchvechel* som förut eller *winda* och *fuhlen* dennes teknik, om han är vek eller hård. Sök då hugg, stöt eller skär emot blottorna.

35R

Detta handlar om *Zucken* (Ryckande)

*TRit nü in bünde
das czücken gibt gute fünde
Czük trift her
Czucke me*

träd nära inpå i bindningen,
zucken ger dig goda fynd.
Ryck! Träffar det,
ryck igen.

erbeit her wind das tut im we

*Czük alle treffen
den meistn wiltu sye effen
Czuk/ab vom swerte
vnd gedenke io deyner ferte*

Hitta möjligheter att jobba: det gör ont.
Ryck i alla kamper
mot mästarna, om du vill narra dem.
Dra svärdet tillbaka
och betänk din riktning

35V

Detta handlar om *Durchlauffen*(Genomlöpning) Se nu:

*DVrchlawf loz hangen
mit dem knawf greif wiltu rangen*

*Wer gegen der sterke
durchlawfir do mete merke
Durchlawf vnd stos
Vorkere greift her noch dem klos*

Durchlauff! Låt hänga
med knappen, greppa om du vill
brottas.
När någon är stark mot dig:
kom då ihåg att *Durchlauff*.
Durchlauff och stöt
vänd och grip mot knoppen

36R

Detta handlar om *abschneiden* (avskärande)

*SNeit abe dy herten
von vnden in beiden ferten
Vier sint der snete
czwene vnden czwene oben mete
Cz wir wer wol sneidet
den schaden her gne meidet
Sneit nicht in vreize
betrachte io vor dy reize
du magst wol sneiden
alle krewtz nür reisen vormeiden
wiltu ane schade bleibe
zo bis nicht gee mt de sneide*

Skär av hindren
nerifrån hotar båda honom.
Fyra är skären;
två under och två över.
Mot *zwer*, skär väl
Skadan undviker du
Skär inte för tidigt
Skåda innan du drar.
Du kan skära väl
alla kors i *nachreissen*.
Vill du förbli oskadd
bli inte stilla, rör dig med skäret.

36V

Detta handlar om *hende drücken* (handtryckande)

*DEyn sneide wende
czum flechen drücke dy hende*

Vänd eggen
mot flatsidan, tryck händerna.

*Eyn anders ist wenden
eyns winden das dritten hengen
Wiltu mache vordrossen
dy vechter zo drucke mit stössen
Ober dy hende
hewstu hewet man snete behede
Czewch och dy snete
obe aus öber de hewpte
Wer hede drückit
ane schade vor figer czückit*

Den andra är *Wenden*
En är *Winden*, den tredje *Hengen*
Vill du bedröva
din motståndare, så tryck med stöt,
över händerna
hugg. Huggen skär du snabbt
Zwer skär du också
upp ovanför huvudet
Den som pressar händerna
utan skada, för fingrarna skyddas.

Förstå också att så snart som du vänder undan ett hugg eller en stöt skall du i vändningen snabbt gå in. Och håll inte tillbaka annars kommer du själv bli skadad.

Märk och förstå också att man med den främre sidan av svärdet från mitten till hjaltet blockerar alla hugg eller stötar. Och ju närmre hugget eller stöten kommer hjaltet på den främre sidan där du vänt undan och använt den övre sidan, desto kraftigare kan hugget eller stöten vändas bort. Ju närmre hjaltet desto starkare och mäktigare är du. Och desto närmre spetsen dest svagare och slöare blir du.

Den som vill bli en god fäktare skall före allt annat lära sig att vända bort bra. För genom en bra blockering, kan du komma in i *winden* och från dessa testa fäktkonsten mot det dåliga.

Den främre sidan av svärdet heter sannegen och alla hugg och stötar, blir förstörda av *Wenden*.

37R

Detta handlar om *hengen*. Fäktare lär dig detta

*Czwey hengen werden
aus eyner hant von der erden
In allen geferten
hewe stiche leger weich ader herte
Sprechfenster mache
stant frölich sich syne sache
Sch Slach das her snabe
wer vor dir zich czewt abe
Ich sage vor ware
sich schützt keyn man ane vare
Hastu vornome
czu slage mag her kleyne komen
Is das du bleibest*

Två hängen är
utifrån varje hand, från marken.
i alla tekniker
hugg, stötar, garder - mjukt eller hårt.
Gör Sprechfenster
stanna avslappnat och skåda
Och slå till när denne rycker,
när denne drar sig undan.
Sannerligen säger jag dig:
ingen försvarar sig helt utan fara
Om du har förstått detta,
kan han knappast komma till slags
I det att du stannar i bindningen

<i>am swerte da mete auch treibest</i>	mot svärdet
<i>Hewe stiche ader snete</i>	Hugg stöt eller skär
<i>das fülen merke mete</i>	märk noga Fuhlen.
<i>An alles vorczhczihen</i>	Utan all tvekan,
<i>vom swerte du auch nicht salt flien</i>	du skall aldrig fly från svärdet.
<i>wen meister gefechte</i>	En mästaress fäktning
<i>ist am swerte von rechte</i>	är strikt mot svärdet.
<i>wer an dich bindet</i>	Den som binder mot dig
<i>der krik mit im sere ringet</i>	skall med "Krig" kraftigt bekämpas
<i>Das edle winden</i>	Den ädla Winden
<i>kan in auch schire vinden</i>	Skall finna öppningarna
<i>Mit hewen mit stichen</i>	med hugg, med stötar
<i>mit sneten vindest in werlichen</i>	med skär, finner du honom
	försvarslös
<i>In allen winden</i>	I all WInden
<i>hewe stiche snete saltu vinden</i>	hugg, stötar, skär skall du finna.
<i>Das edle hengen</i>	Den ädla Hengen
<i>wil nicht syn an dy windñ</i>	kommer inte utan vinden.
<i>wen aus den henge</i>	Utifrån hengen
<i>saltu dy widen bregen</i>	skall du vinden föra.

Förklaring

Märk och förstå att från varje sida finns det två *Hengen*. En *underhengen* och en övre *hengen*. Med dessa skall du ligga ordentligt mot svärdet när du kommer in i den övre och undre hengen. Det som nu sker när ni binder mot varandra, med eller utan avsikt, så skall du bli kvar mot svärdet och *winda*. Och skall också mot denne stanna

---

37V

avslappnat och med gott mod, och orädd helt utan fruktan, mot svärdet. Och skall där bara avvakta och se. Uppmärksamma och vänta vad denne vill göra, eller vad dennes avsikt är. Om denna behåller kontakten och också ligger kvar mot svärdet. Detta kallar Liechtenauer för *Sprechfenster*

Och när du också ligger kvar mot svärdet Skall noga märka och "*Fuhlen*" dennes avsikter om de är veka eller hårda.

Därför skall du lära dig, såsom det sagts flera gånger. I det att du före allt annat så skall du följa dennes rörelser, och slå, hugga eller stöta vad du enklast kommer åt. I det att denne ingenting gör medan du rör dig närmre samtidigt som du behåller bindningen mot svärdet och din spets utstäckt,

eller när någon på samma sätt försöker dra undan för att återhämta sig efter ett slag, så var snabbt där med din spets.

Är denne istället kvar mot ditt svärd så pröva och se om motståndaren är vek eller hård mot svärdet. Om denne är vek och svag så skall du snabbt och säkert fullfölja din avsikt och skynda med ditt starka och trycka undan dennes svärd och söka blottorna mot huvudet eller mot kroppen. vilken som du kommer åt

Om denne är hård och stark emot svärdet och tänker trycka undan dig och pressa så skall du vara vek och svag mot dennes styrka, och glida undan med ditt svärd från dennes styrka och tryck.

38R

När du närmat dig denne i bindningen men med din spets utom räckvidd. När någon så drar sig undan från dig i ett hugg, så skall du gå in med din spets och möta med dit veka mot ditt svärd om denne trycker och pressar som tidigare beskrivits och i samma stund när denne återhämtar sig ifrån sitt hugg så att denne inte kommer åt att hugga eller stöta. Så skall du själv attackera dennes blottor med hugg, stötar eller skär. vad du enklast kommer åt enligt vad som tidigare beskrivits, snabbt och säkert så att denne inte kommer åt att attackera.

För så sade Liechtenauer:

*ich sag vorwar
sich schutzt key man ane var
Hastu vornomen
czu slage mag er kleyne kome*

Sannerligen säger jag dig:
ingen försvarar sig helt utan fara
Om du har förstått detta,
kan han knappast komma till slags

Med det menas att ingen kan, utan fara eller utan skada, skydda sig. om du handlar enligt den beskrivna läran.

Om du vinner *vorschlag* måste din motsåndare parera för att inte bli träffad. Oavsett om du träffar eller missar med ditt *vorschlag* så skall du kvickt och i en rörelse gå in med ditt *nachschlag*, så att denne inte kommer åt att attackera.

Om du vill hugga *vorschlag* så skall du även i en tanke och en intention göra *nachschlag*, som om de vore möjliga att göra dem tillsammans. Därför säger han: "*vor och nach dessa två ting etc..*" Oavsett om du träffar eller missar med ditt *vorschlag* så skall du snabbt och kvickt hugga *nachschlag*

38V

så att denne inte kommer åt att attackera. Så se till att du i allting som rör fäktning, agerar före denne och att så snart är tillräckligt nära , vinner *vorshlag* så att du även får *nachschlag*.

Du skall inte göra *vorschlag* om du inte förberett *nachschlag* i tanken och sinnet så att du ständigt är i rörelseutan paus eller tvekan Alltid gå med den ena efter den andra, snabbt och kvickt så att denne inte kommer åt att göra någonting. Sannerligen. Om du gör så, måste denne vara väldigt duktig för att komma oslagen ifrån dig.

Och med konstens hjälp eller den fördel den ger kan en bonnlurk eller någon otränad slå en god mästare, om denne lyckas modigt rusa på och ta *vorschlag*. För det förbises lätt att *indes* träffar, förudmjukar och slår. Men för den som skyddar sig väntar på attacken alltid är i större fara än den som attackerar och vinner *vorschlag*.

Så se till att du i allting som rör fäktning alltid är först och och att du kommer ut på vänster och höger sida, så att du före allt annat är säkrare än denne.

39R

(Blank sida)

39V

*VOn beiden seiten
ler acht widen mit schreite
Vnd io ir eyne
der wide mt drey stöcke meyne
So synt ir
czwenzik vnd vier
czele sy enczik ffechter das achte
vnd dy winden rechte betrachte
Vnd lere sy wol fure
zo magst du dy vier blößen rüre

Wen itzliche blösse
hat sechs ruren gewisse*

från båda sidor
lär åtta windningar med steg.
Och var och en
av dessa har tre tekniker
Så det finns
Tjugofyra
räknat en och en. Fäktare notera detta
och betrakta windningarna korrekt.
Och lär dig använda dem väl
så kommer du att träffa de fyra
blottorna
för varje blotta
har sex säkra sätt att bli träffade.

Förklaring

Märk väl att *winden* är den verkliga konsten och grunden till all fäktning med svärd. Ur den kommer alla andra tekniker. Man är sällan en särskilt duktig fäktare utan dem. Såsom varje skrävlare förnekar dem och säger att det som kommer från *winden* är vekt och kallar det för "det korta svärdet". för att de gör de slappt och enfaldigt. Och menar att de fäktar med "det långa svärdet" vilket görs med sträckta armar och utsträckt svärd.

Eller så går de aggressivt och starkt med all den kraft från hela kroppen, som man bara kan få genom att stå still. Och det är vämjeligt att behöva se hur någon sträcker ut sig precis som denne jagade efter en hare. Och det är absolut inte *winden* eller Liechtenauers konst och den som gör det annorlunda föredrar alltid styrkan.